

LOUIS VARLEZ (1868-1930)

1913

Professor Louis Varlez, geboren te Antwerpen op 26 november 1868, behoort tot de merkwaardigste figuren, die aan de Fakulteit der Rechten van onze universiteit verbonden geweest zijn. Zijn gehele leven stond in het teken van de studie en van de strijd voor de sociale vooruitgang.

Een vraagstuk dat reeds vroeg zijn belangstelling als sociaal werker gaande hield was dit van de steunverlening aan werklozen. In 1898 werd door het gemeente-

bestuur van Gent een commissie opgericht met het oog op de studie van de toestand der werklozen. Op 20 oktober 1900 keurde hetzelfde gemeentebestuur de oprichting goed van een gemeentelijk werklozenfonds. Dank zij de onvermoeibare bedrijvigheid van L. Varlez, de eigenlijke initiator van genoemd fonds, werd in 1901 een officiële toelage goedgekeurd, welke, naast de door de syndikaten ingerichte steunverlening uit de syndikale kassen, door bemiddeling van het gemeentelijk fonds aan de werklozen werd toegekend. De subsidiëring van overheidswege van de werklozensteun was een belangrijke stap op de weg naar de definitieve organisatie van de verzekering tegen werkloosheid. Onder de naam „système de Gand” vond het Gentse voorbeeld grote bekendheid en na-

volging zowel in binnen- als in buitenland. Een biograaf heeft doen opmerken dat het „système de Gand” even goed als terecht het „système Varlez” had kunnen heten. Alle geschiedkundige studies over de verzekeringssystemen tegen werkloosheid brengen hulde aan het waardevolle pionierswerk dat op dit terrein door Prof. L. Varlez gepresteerd werd.

Als actief lid van de „Association Internationale pour la Protection légale des Travailleurs” stichtte hij in 1910: „L’Association Internationale pour la Lutte contre le Chômage”. Van dit organisme was hij eerst sekretaris-generaal om er na de eerste wereldoorlog het voorzitterschap van waar te nemen. Daarnaast legde hij een verbluffende wetenschappelijke bedrijvigheid aan de dag. De hierna vermelde bibliografie toont aan hoe onverpoosd hij de objektieve kennis van de sociale werkelijkheid zocht te bevorderen.

Verscheidene van zijn werken verwierven grote erkenning. Ter gelegenheid van de wereldtentoonstelling van Parijs (1902) verkreeg hij een gouden medaille van de „Société d'Encouragement pour l'Industrie Nationale” voor zijn studies over de toestand der arbeiders te Gent. Hij werd eveneens verkozen tot lid van het Internationaal Instituut voor de Statistiek.

Nog in 1910 werd hij uitgenodigd door de Spaanse regering om deel te nemen aan een conferentie, waarbij een resolutie werd uitgewerkt, strekkende tot de oprichting van paritaire arbeidersbeurzen. Bij deze gelegenheid werd hij onderscheiden met het commandeurskruis in de orde van Alfonso XII.

Prof. L. Varlez was niet alleen doctor in de Rechten, hij was eveneens gepromoveerd tot doctor in de Staats- en Bestuurswetenschappen. Bij K. B. van 25 augustus 1913 werd hij benoemd tot docent bij de Fakulteit der Rechten. Bij K. B. van 30 april 1919 werd hij benoemd tot gewoon hoogleraar, en bij K. B. van 30 april 1921 tot buitengewoon hoogleraar bij dezelfde fakulteit. Hij doceerde de volgende cursussen: staatshuishoudkunde (bijzondere stof), vergelijkende arbeidswetgeving en consulaire wetgeving en reglementen.

Na de eerste wereldoorlog begon voor hem een merkwaardige loopbaan als internationaal ambtenaar. Reeds in 1919 maakte hij deel uit van het sekretariaat van de Volkenbond als directeur van de afdeling arbeidsvraagstukken. Tijdens hetzelfde jaar was hij eveneens lid van de Belgische delegatie bij de vredesconferentie te Parijs. Hij verkreeg er een hoge Griekse onderscheiding.

Met het oog op het verrichten van zijn zending bij de Volkenbond werd hij als hoogleraar bij K. B. van 30 juni 1921 in disponibiliteit gesteld. Eerst bij K. B. van 20 december 1928 werd deze disponibiliteit opgeheven en hernam hij zijn rang in de schoot van de Fakulteit der Rechten.

In zijn hoedanigheid van deskundige inzake arbeidsvraagstukken nam hij deel aan de Internationale Arbeidskonferentie van Washington. Kort nadien werd hij overgeplaatst naar het Internationaal Arbeidsbureau als leider van de diensten werkloosheid en immigraties. Op het stuk van de internationale arbeidswetgeving heeft Prof. L. Varlez belangrijke verwezenlijkingen op zijn actief. Onder zijn deskundige leiding en medewerking kwamen aldus tot stand:

- In 1920: de voorstellen van conventie, betreffende de tewerkstelling van zeelieden en de vergoeding inzake verlies door scheepsramp;
- In 1921: de aanbeveling over de middelen ter voorkoming van werkloosheid in de landbouw;
- In 1922: de aanbeveling betreffende de statistieken inzake migraties;
- In 1925: het voorstel van conventie en de aanbeveling betreffende de gelijkheid van behandeling van vreemde en inheemse arbeiders inzake vergoeding tegen arbeidsongevallen;
- In 1926: het voorstel van conventie betreffende de inspectie der migranten aan boord van zeeschepen.

Wegens het bereiken van de leeftijdsgrens nam hij, einde 1928, afscheid van zijn werkkring bij het Internationaal Arbeidsbureau. Met het oog op de verdere studie van internationale arbeidsvraagstukken ondernam hij kort nadien een

wereldreis. Lichamelijk ondermijnd door de grote inspanningen, die hij zichzelf had opgelegd, stierf hij, eerder vroegtijdig, te Genève op 20 oktober 1930. Bij allen die hem gekend hebben bezat Prof. L. Varlez groot gezag wegens zijn uitgebreide kultuur, door zijn rijke praktische ervaring, zijn onverdroten werkelijkver en minzame omgang.

Nekrologieën over Prof. L. Varlez zijn o. m. verschenen in „Informations sociales” B. I. T., vol. XXXVI, 1930, n° 4, blz. 160-161; „Le Progrès Social”, Bulletin de l'Association belge pour le Progrès social, XIXe année, n° 16, dec. 1930, blz. 359-360; „L'Avenir du Travail”, vol. IX, année 1931, n° 1-4.

A. DEVREKER.

PUBLIKATIES VAN LOUIS VARLEZ

A. — IN BOEK- EN BROCHUREVORM

- Les pensions de retraite ouvrières.* Compte-rendu, Gand, 1892 (id. in het Ned.).
Le plan social de Gand. Compte-rendu des travaux pratiques, Gand, 1893 (id. in het Ned.).
La lutte contre le paupérisme en Angleterre. Gand s.d.
La classe ouvrière a-t-elle intérêt à une réglementation officielle du travail? L'assurance intégrale. Rapport, Gand, 1894.
L'âge des vieux ouvriers. Etude démographique, Bruxelles, 1895.
Le plan social de Gand. Démographie industrielle. Gand, 1895 (id. in het Ned.).
Le plan social de Gand. Syndicats d'ouvriers et employés. Gand, 1897.
Le plan social de Gand. Budapest, 1897.
La législation protectrice en Belgique. Budapest, 1897.
Commission spéciale pour l'étude de la question du chômage. Rapport au conseil communal, Gand, 1900 (id. in het Ned.).
L'Inspection du travail en Belgique. Congrès international pour la protection légale des travailleurs. Blois. s.d.
Rapport général sur l'économie sociale en Belgique. Bruxelles, 1901.
Les salaires dans l'industrie gantoise. Rapport et enquête. — I. Industrie cotonnière; II. Industrie de la filature du lin, Bruxelles, 1901.
Fonds de chômage. Règlement d'ordre et de service intérieurs. Gand, 1901.
Fonds d'épargne en vue de chômage, fondé en 1901. Statuts. Gand, 1901.
Quelques pages d'histoire syndicale belge. Paris, 1902.
Le travail de nuit des femmes en Belgique. Office international du Travail, 1902.
Rapport au conseil communal de Gand sur la première année de fonctionnement du fonds communal gantois contre le chômage. Gand, 1902 (id. in het Ned.).
Fonds de chômage. Rapport sur le fonctionnement du fonds pendant la première période d'organisation: 1901-1903. Gand, 1903 (id. in het Ned.).
Les formes nouvelles de l'assurance contre le chômage. Paris, 1903.
L'assurance intégrale. Congrès international d'Anvers sur la législation douanière et la réglementation du travail 1904.
Catalogue de la bibliothèque du Cercle Artistique et Littéraire de Gand. Gand, 1904.
Rapport sur les bureaux de placement en Allemagne. Gand, 1904 (id. in het Ned.).
Les fonds d'encouragement à la prévoyance en vue du chômage. Bruxelles, 1905.
Rapport sur la loi des pensions de retraite en Belgique présenté au 2e congrès international des retraites pour la vieillesse à Paris en 1905. Paris, 1905.
Réorganisation de la Bourse du travail de la ville de Gand (met O. BRUNEEL). Gand, 1906. (Id. in het Ned.).

Tusschengemeentelijk Werklozenfonds — Onderzoek over de Werkloosheid in de Kleernijverheid. Gent, 1907.

Les assurances rurales en Belgique. Gand, 1908.

L'assurance contre le chômage. Rome, 1908.

Rapport sur le fonctionnement de la bourse du travail de la ville de Gand (met A. VANDEROUGSTRAETE). Gand, 1908.

Fonds intercommunal de chômage de l'agglomération gantoise. Rapport sur le fonctionnement du fonds pendant les années 1906, 1907 et 1908, présenté au conseil communal de Gand ainsi qu'aux administrations de Ledeberg. Gand, 1909 (id. in het Ned.).

L'assurance-chômage en Belgique. Paris, 1910.

Les institutions contre le chômage en Belgique. Gand, 1910.

Optelling der Gentse werklozen ondernomen ter gelegenheid der Nijverheids- en Handelstelling op 31 dec. 1910. Critisch verloop der uitslagen bijzonderlijk aanschouwd onder opzicht der methode van optelling der werklozen. Gent, 1910 (id. in het Fr.).

Fonds tegen den werkstilstand: Middelen om de werking van het werklozenfonds uit te breiden. Gent, 1910 (id. in het F.).

Tussengemeentelijk werklozenfonds der Gentse omliggende jaren 1909-1910. Gent, 1911.

Bourse du travail communale. Rapport sur les opérations durant l'année 1911. Gand, 1912.

Les Bourses du Travail en 1912. Gand, 1913.

La statistique du chômage. Gand, 1913.

Les œuvres de la ville de Gand contre le chômage. Gand, 1913.

Le placement public à Paris (met CH. PICQUENARD, DARCIS, ALFASSA en M. LAZARD). Paris, 1913.

La politique communale contre le chômage spécialement à Gand. Bruxelles, 1913.

La statistique du chômage industriel (met G. VON MAYR). Paris et Vienne.

Les migrations internationales (met E. BAUER en E. FUSTER). Gand et Paris.

Les migrations internationales et leur réglementation. Cours professé à l'Académie de Droit International de la Haye. Paris, 1929.

B. — BIJDRAGEN IN TIJDSCHRIFTEN

L'école des sciences sociales. Almanach de l'université de Gand, 1890.

L'exception de jeu. Conférence française du jeune barreau de Gand. Séance de rentrée du 17 octobre 1891.

Les pensions de retraite en 1892: Rapport fait à la Société libérale pour l'étude des sciences et des œuvres sociales de Gand. La revue sociale et politique, fasc. V, Bruxelles, 1892.

Les homestead exemption acts. Rapport présenté au Cercle d'études sociales des étudiants, à propos d'une discussion sur les maisons ouvrières. Revue universitaire. Bruxelles, 1892.

8e Congrès d'hygiène et de démographie à Budapest en 1894. La revue sociale et politique.

La crise économique. L'école libérale et l'école réaliste. Revue universitaire. Bruxelles, 1895.

Les associations rurales en Belgique. Musée Social n° 5, mai 1900.

Der Kampf gegen die unfreiwillige Arbeitslosigkeit 1907-1909. Kritische Blätter für die gesamten Sozialwissenschaften. 1909.

Die Bekämpfung der unfreiwilligen Arbeitslosigkeit. Soziale Kultur, München-Gladbach, maart 1908 en juli 1909.

La première réunion de l'association internationale pour la lutte contre le chômage. Revue économique internationale, 1912.

Le rythme saisonnier des migrations humaines. Revue internationale du travail. Genève, april en mei 1928 (id. in het Engels).

Les problèmes de migrations et la Conférence de la Havane de 1928. Revue internationale du travail. Genève, jan. 1929. (Id. in het Engels).

Les principes généraux d'une convention internationale sur les conditions et contrats d'emploi des travailleurs étrangers. Revue internationale du travail. Genève, maart, april, mei 1929. (Id. in het Engels).